OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

DiDAi9!

Dvakrát výnimočný žiak

PhDr. Mgr. Anna Hyrjová

Základná škola, Kúpeľná 2, Prešov, Slovensko

Rozvíjanie nadania, tvorivosti a individuálnych potrieb pri vyučovaní slovenského jazyka

Keď sa potenciál a ťažkosť prekrývajú

Ak škola vidí iba problém, môže prehliadnuť nadanie.
Ak vidí iba nadanie, môže prehliadnuť skutočné ťažkosti.

Čo znamená dvojitá výnimočnosť?

Nadanie a špecifická potreba v jednom profile

Silné stránky

Rýchle a hlboké myslenie
Bohatá slovná zásoba
Originalita a tvorivosť
Intenzívne záujmy

Možné ťažkosti

Pozornosť a sebaregulácia
Písanie alebo čítanie
Sociálna komunikácia
Perfekcionizmus a frustrácia

Prečo ho môžeme prehliadnuť?

Maskovanie	Nadanie kompenzuje oslabenie, výsledky pôsobia priemerne.
Nesprávna interpretácia	Nuda či otázky bývajú označené ako neposlušnosť.
Nerovnomerný výkon	Výborné nápady, ale slabší písomný výstup.
Jednostranné očakávania	Známky zatienia tvorivosť a motiváciu.

Čo sledovať na hodinách slovenčiny

Pozorovanie v rôznych typoch úloh

Signály potenciálu

Neštandardné otázky a asociácie
Cit pre jazyk, príbeh a význam
Vlastné stratégie riešenia
Schopnosť argumentovať

Potreba podpory

Odpor k rutinnému opakovaniu
Blok pri chybe a tlaku na výkon
Rozdiel medzi ústnym a písomným prejavom
Ťažkosti v spolupráci a organizácii

Didaktický rámec podpory

1	**Rozpoznať**	Výkon, proces aj prežívanie.
2	**Obohatiť**	Výzva, voľba a otvorené úlohy.
3	**Podoprieť**	Štruktúra, pomôcky a spätná väzba.
4	**Vyhodnotiť**	Sledovať účinok a upraviť podporu.

Úloha s viacerými vstupmi a výstupmi

Bájka v 3. ročníku základnej školy

Porozumenie	Vysvetli ponaučenie vlastnými slovami.
Analýza	Daj do vzťahu konanie postavy a následok.
Tvorivosť	Transformuj bájku na komiks alebo príbeh.
Argumentácia	Obháj postavu a zdôvodni svoje stanovisko.

Objavovanie namiesto hotového pravidla

Slabikotvorné spoluhlásky l, Í, r, ŕ

1 Problém	Ako vznikne slabika bez samohlásky?
2 Bádanie	Triedenie slov a zber príkladov.
3 Hypotéza	Žiaci sformulujú vlastné pravidlo.
4 Transfer	Hľadanie v texte a vlastný príbeh.

Spätná väzba, ktorá rozvíja

Hodnotenie osoby

„Ty si veľmi šikovný.“
„Toto predsa musíš vedieť.“
„Prečo si urobil chybu?“

Oceňovanie procesu

„Skúsil si viac stratégií.“
„Všimla som si, ako si chybu opravil.“
„Tvoj nápad je originálny. Vysvetli ho.“

Spolupráca okolo žiaka

Učiteľ	Diferencuje úlohy a sleduje každodenné prejavy.
Žiak	Pomenúva, čo mu pomáha a čo ho blokuje.
Rodina	Prináša poznanie záujmov a prežívania.
Odborný tím	Prepája diagnostiku s podporou v triede.

Slovenský jazyk poskytuje priestor na rozvíjanie nadania aj na porozumenie individuálnym potrebám žiaka. Pri rozhovore o príbehu, vysvetľovaní významu slov či tvorbe vlastného textu môžeme zachytiť jeho originalitu, bohatú slovnú zásobu a schopnosť vidieť súvislosti.

U dvakrát výnimočného žiaka sa však tieto schopnosti môžu spájať s ťažkosťami v čítaní, písaní alebo sústredení. Preto považujem za dôležité sledovať jeho prejavy v rôznych situáciách a umožniť mu ukázať, čo vie, aj prostredníctvom ústneho vysvetlenia, komiksu či dramatizácie.

Vo vyučovaní slovenského jazyka podporujeme nadanie otvorenými úlohami, ktoré ponúkajú primeranú výzvu, priestor na objavovanie súvislostí, argumentáciu a tvorivé využívanie jazyka.

Ilustrácia zobrazuje tri oblasti podpory nadania: **objavovanie súvislostí, argumentáciu a tvorivé využívanie jazyka s primeranou oporou učiteľky.**

Dvojitá výnimočnosť nie je rozpor

Je to výzva vidieť celého žiaka, jeho potenciál, tvorivosť, prežívanie aj potrebu podpory.

Primeraná výzva bez tlaku na bezchybnosť
Podpora oslabených oblastí pri zachovaní primeranej výzvy
Slovenský jazyk ako priestor pre tvorivosť a hlas žiaka

Náročnosť aj potrebnú oporu prispôsobujeme schopnostiam a potrebám žiaka, aby mohol rozvíjať svoj potenciál a samostatnosť.

Na hodinách slovenského jazyka vytvárame priestor, v ktorom sa žiaci učia vyjadrovať vlastné myšlienky, pozorne počúvať druhých a vnímať chybu ako príležitosť na ďalšie premýšľanie a učenie.

OSTRAVSKÁ UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

DiDAi9!

ĎAKUJEM